

5.05 PHẠM SANTAHAVA

161. CHUYỆN ẨM SĨ INDASAMĀNAGOTTA (Tiền Thân Indasamānagotta)

Chớ giao du thân mật...

Câu chuyện này, khi trú tại Kỳ Viên, bậc Đạo Sư kể về một người tánh tình khó bảo. Hoàn cảnh câu chuyện sẽ được nói đến trong tiền thân Gijjha (Số 427) Chương IX. Bậc Đạo Sư nói với Tỷ-kheo ấy: - Thuở trước, ông là một người khó bảo, vì không nghe lời các bậc hiền trí, nên đã bị con voi điên chà đạp đến chết.

Nói vậy xong, bậc Đạo Sư kể câu chuyện quá khứ.

-ooOoo-

Thuở xưa, khi vua Brahmadata trị vì ở Ba-la-nại, Bồ-tát sanh ra trong một gia đình Bà-la-môn. Khi đến tuổi trưởng thành, ngài từ bỏ đời sống gia đình, xuất gia làm vị ả sĩ, sống tại dãy núi Tuyết. Lúc bấy giờ, trong các vị ả sĩ có một vị tu khổ hạnh tên là Indasamānagotta là người khó bảo, không nghe lời khuyên răn. Người này có nuôi một voi con. Bồ-tát nghe nói vậy cho gọi vị ấy đến và hỏi:

- Có đúng sự thật chăng, con có nuôi một voi con?

- Thưa Sư trưởng, con có nuôi một voi con đã mất mẹ.

Bồ-tát bảo:

- Loài voi khi lớn lên thường giết hại người nuôi dưỡng. Vậy chớ nên nuôi dưỡng con voi ấy.

- Không có nó, con không thể sống được, thưa Sư trưởng.

- Vậy con sẽ thấy rõ.

Con voi được nuôi dưỡng, sau một thời gian, nó lớn lên rất nhanh. Một thời, các ả sĩ ấy đi lấy rễ và hái trái cây v.v... trong rừng và ở tại đấy vài ngày. Khi gió nam bắt đầu thổi, con voi trở thành điên cuồng, có ý định: "Ta sẽ phá hoại chòi lá, đập vỡ ghè nước quăng bỏ chiếc ghế nằm, xé nát giường nằm và giết người tu khổ hạnh này và ra đi!" Vì vậy, nó núp vào trong một lùm cây và đứng nhìn theo dõi con đường họ về.

Sau khi lấy các đồ ăn cho con voi, Indasamana đi về trước tất cả mọi người, thấy con voi, tưởng rằng mọi việc vẫn như cũ nên đi đến gần con voi. Con voi từ lùm cây chạy vụt ra, lấy vòi quấn vị ả sĩ, quật ngã xuống đất, lấy chân đạp lên đầu, chắm dứt mạng sống của vị ấy, rồi rống lên và chạy vào rừng. Các ả sĩ còn lại báo tin này lên cho Sư trưởng. Bồ-tát nói:

- Không nên làm thân với kẻ ác.

Rồi Bồ-tát đọc hai bài kệ:

Chớ giao du thân mật

Với kẻ ác, bất thiện,

Bậc Thánh biết rõ ràng

Xu hướng kẻ phi thác,

Chóng hay chầy kẻ ác

Cũng sẽ làm điều ác,

Như voi với ả sĩ

In-da-sa-mà-na.

Nếu người thấy người nào

Biết kẻ ấy như mình

Về giới, về trí tuệ,

Và cả về nghe nhiều,

Hãy lựa người như vậy

Làm bạn thân giao du,

Sống với bậc chân nhân

Là sống chân hạnh phúc.

Như vậy, Bồ-tát khuyến giáo chúng ả sĩ:

- Chớ trái lời khuyến giáo, nên sống theo lời khéo dạy:

Rồi Bồ-tát làm tang lễ của Indasamana.

Sau đó Bồ-tát tu tập Tứ vô lượng tâm và được sanh lên thế giới Phạm thiên.

-ooOoo-

Sau khi kể lại pháp thoại này, bậc Đạo Sư nhận diện Tiền thân:

- Lúc bấy giờ, Indasamànagotta là Tỷ-kheo khó bảo này, còn Sư trưởng chúng ân sĩ là Ta vậy.

-ooOoo-

162. CHUYỆN MỚI THÂN GIAO (Tiền Thân Santhava)

Không gì độc hại hơn...

Câu chuyện này, khi trú tại Kỳ Viên, bậc Đạo Sư kể về việc tế lễ lửa thân. Câu chuyện này giống như câu chuyện trước đã kể trong Tiền thân Naguttha (số 144). Các Tỷ-kheo thấy các vị tế lễ lửa thân liền hỏi Thế Tôn:

- Bạch Thế Tôn, các vị bện tóc hành trì nhiều loại tà khổ hạnh. Việc ấy có lợi ích gì?

Bậc Đạo Sư đáp:

- Nay các Tỷ-kheo, việc ấy không có lợi ích gì. Các bậc hiền trí thuở xưa tưởng rằng có lợi ích trong sự tế lễ lửa thân nên đã tế lễ lửa thân trong một thời gian dài. Sau khi thấy được việc ấy không lợi ích, liền đổ nước dập tắt lửa, và lấy những cành cây dập cho tan lửa rồi quay lưng lại không nhìn lui nữa.

Sau khi nói vậy, bậc Đạo Sư kể câu chuyện quá khứ.

-ooOoo-

Thuở xưa, khi vua Brahmadata trị vì ở xứ Ba-la-nại, Bồ-tát sanh ra trong một gia đình Bà-la-môn. Lúc Bồ-tát được mười sáu tuổi, cha mẹ lấy ngọn lửa khi Bồ-tát mới sanh nói với Bồ-tát:

- Nay con thân, con muốn cầm lấy ngọn lửa đản sanh này, đi vào rừng và nuôi dưỡng ngọn lửa ấy; hay là học ba tập Vệ-đà, xây dựng gia sản và sống đời gia đình?

Bồ-tát nói:

- Con không thích đời sống gia đình. Con sẽ nuôi dưỡng ngọn lửa trong rừng để được sanh lên Phạm thiên giới.

Bồ-tát lấy ngọn lửa đản sanh, đánh lễ mẹ cha, rồi đi vào rừng, sống trong một chòi lá và nuôi dưỡng ngọn lửa thân.

Một hôm đi đến chỗ mời ăn, Bồ-tát nhận được bơ chín và cháo sữa, bèn đem cháo sữa về, đốt lửa lên và nghĩ: “Ta sẽ đổ cháo sữa với bơ chín để cúng dường lửa thân”. Bồ-tát đổ cháo sữa trên ngọn lửa, nhưng vì đổ quá nhiều dầu trên lửa, ngọn lửa bùng cháy lớn lên và thiêu luôn chòi lá. Vị Bà-la-môn hoảng sợ chạy trốn, đứng ngoài xa và nói:

- Không nên thân giao với những kẻ ác. Nay chòi lá mà ta dựng lên một cách mệt nhọc đã bị ngọn lửa này đốt cháy.

Và Bồ-tát đọc bài kệ đầu:

Không gì độc hại hơn

Là thân với kẻ ác,

Được đổ vào nuôi dưỡng

Với bơ chín, cháo sữa,

Ngọn lửa thiêu chòi lá

Ta dựng thất khó khăn.

Rồi Bồ-tát nói thêm:

- Ta không còn gì liên hệ với người nữa, này bạn già đối kia!

Nói vậy xong, Bồ-tát lấy nước dập tắt ngọn lửa, và cành cây dập tan ngọn lửa, rồi đi sâu vào trong núi Tuyết. Tại đó ngài thấy một con hươu cái liếm mặt con sư tử, con cọp và con báo. Điều ấy khiến Bồ-tát nghĩ rằng không gì tốt hơn là thân giao với những bạn chân thật, rồi Bồ-tát đọc bài kệ thứ hai:

Không gì tốt lành hơn

Thân giao bạn chân thật;

Hãy xem con hươu đen

Thân mật liếm mặt mày,

Con sư tử, con cọp,

Và cả con báo nữa.

Nói vậy xong, Bồ-tát đi sâu vào trong núi Tuyết, sống đời xuất gia của vị ân sĩ, chứng được các Thánh trí và các Thiên chứng, đến khi mạng chung, ngài sanh lên Phạm thiên giới.

-ooOoo-

Sau khi kể lại pháp thoại này, bậc Đạo Sư nhận diện Tiền thân:

- Lúc bấy giờ, vị tu khổ hạnh là Ta vậy.

-ooOoo-

163. CHUYỆN VUA SUSİMA (Tiền Thân Susima)

Hơn trăm voi toàn đen...

Câu chuyện này, khi trú ở Kỳ Viên, bậc Đạo Sư đã kể về sự bố thí tùy theo ý muốn. Tại Xá-vệ, đôi khi một gia đình cúng dường cho chúng Tỷ-kheo do Đức Phật lãnh đạo; đôi khi họ bố thí cho các ngoại đạo, đôi khi nhiều người hội họp thành một tổ chức, chung nhau bố thí; đôi khi cùng chung một con đường, đôi khi toàn thể dân ở thành quyền góp tùy nguyện rồi bố thí.

Trong trường hợp này, toàn dân trong thành quyền góp tùy nguyện, nhưng khi sắp đặt tất cả vật dụng để bố thí, họ chia thành hai phe. Một số người muốn bố thí tất cả vật dụng cho các ngoại đạo. Một số người muốn bố thí cho chúng Tỷ-kheo với Đức Phật là vị lãnh đạo. Vì vậy có sự cãi vã, đê tử các ngoại đạo binh vực các ngoại đạo, đê tử Đức Phật binh vực chúng Tỷ-kheo. Khi quyết định lấy số đông, thì những người nói “Chúng tôi bố thí cho chúng Tăng với Đức Phật là vị lãnh đạo” chiếm đông hơn nên được chấp nhận. Đê tử các ngoại đạo không thể ngăn chặn các sự bố thí cúng dường Đức Phật. Các người thị dân mời chúng Tăng với Đức Phật là vị lãnh đạo. Họ tổ chức bố thí lớn trong bảy ngày, và đến ngày thứ bảy, họ cúng dường tất cả các vật dụng. Bậc Đạo Sư nói lời tùy hỷ công đức. Rồi Ngài chỉ dạy cho đại chúng về các quả tu chứng.

Tại tinh xá Kỳ Viên vào buổi chiều, các Tỷ-kheo hội họp tại Chánh pháp đường, và nói lên câu chuyện này:

- Thưa các Hiền giả, đê tử các ngoại đạo cố gắng ngăn chặn sự cúng dường Đức Phật, nhưng họ không thể ngăn chặn. Tất cả vật dụng bố thí ấy đều được đặt dưới gót chân của Đức Phật. Ôi, vĩ đại thay là

sức mạnh của Đức Phật!

Bậc Đạo Sư đến và hỏi:

- Nay các Tỷ-kheo, các ông họp tại đây và đang bàn vấn đề gì?

Khi được trả lời vấn đề trên, bậc Đạo Sư nói:

- Nay các Tỷ-kheo, không phải chỉ nay ngoại đạo mới cố gắng ngăn chặn sự bố thí cho Ta. Thuở xưa, họ đã cố gắng như vậy rồi. Nhưng các vật dụng bố thí trong tất cả trường hợp rồi cũng được đặt dưới gót chân của Ta.

Nói vậy xong, bậc Đạo Sư kể câu chuyện quá khứ.

-ooOoo-

Thuở xưa, có một thời vua Susima trị vì ở Ba-la-nại. Lúc bấy giờ Bồ-tát nhập mẫu thai một nữ Bà-lamôn là vợ của vị cố vấn tế tự cho vua. Khi Bồ-tát lên mười sáu tuổi, người cha mệnh chung. Khi còn sống, người cha là vị chủ trì hội lễ voi. Tất cả những đồ trang bị, trang sức cho các con voi đi dự hội đều thuộc sở hữu người cha. Nhờ vậy, sau ngày hội lễ voi, người cha thâu hoạch được mười triệu đồng tiền vàng. Lúc bấy giờ, hội lễ voi đã đến. Các Bà-la-môn đi yết kiến vua và thưa:

- Tâu Đại Vương, lễ voi năm nay đã đến. Chúng ta cần phải chuẩn bị tổ chức lễ cho thật tốt. Nay con trai của vị Bà-la-môn cố vấn tế lễ còn quá trẻ, lại không biết ba tập Vệ-đà và không biết tượng kinh (những vấn đề kiến thức liên hệ đến voi). Hãy để cho chúng thần tổ chức hội lễ voi.

Vua chấp thuận việc này. Các Bà-la-môn nghĩ: “Chúng ta không cho người con của vị cố vấn tế tự tổ chức hội lễ voi, chính chúng ta đứng ra tổ chức. Chúng ta sẽ thâu nhiều tiền”. Họ hoan hỷ đi ra.

Còn bốn ngày nữa sẽ đến ngày lễ hội. Mẹ Bồ-tát được tin, suy nghĩ: “Suốt bảy đời truyền thống này sẽ chấm dứt ở gia đình chúng ta; và tài sản sẽ bị tổn giảm”. Vì vậy, bà mẹ buồn sâu muộn và gào khóc. Bồ-tát hỏi:

- Vì sao mẹ khóc?

Và khi nghe rõ lý do, Bồ-tát nói:

- Thưa mẹ, khi nào họ tổ chức lễ hội voi.

Bà mẹ nói:

- Nay con thân, con không biết ba tập Vệ-đà lại không biết tượng kinh, làm sao con có thể tổ chức hội lễ được?

- Thưa mẹ, khi nào họ tổ chức hội lễ voi?

- Nay con thân, còn bốn ngày nữa.

- Thưa mẹ, các Sư trưởng thuộc lòng ba tập Vệ-đà và tượng kinh sống ở đâu?

- Nay con thân, Sư trưởng có tiếng nhiều phương, đang sống ở Takkasilà tại nước Gandhara, cách xa

khoảng hai ngàn dặm.

- Thưa mẹ, con sẽ không để huỷ hoại truyền thống của gia đình chúng ta. Trong một ngày, con sẽ đi đến Takkasilà; trong một đêm, con sẽ học xong ba tập Vệ-đà và tượng kinh. Ngày sau, con sẽ trở về và đến ngày thứ tư, con sẽ tổ chức hội lễ voi, mẹ chớ khóc nữa!

Với những lời này, Bò-tát an ủi mẹ. Sau khi ăn xong, sáng sớm hôm sau Bò-tát ra đi một mình. Chỉ trong một ngày đi đến Takkasilà, Bò-tát đánh lễ vị sư trưởng hỏi Bò-tát:

- Này con thân, con từ đâu đến?

- Thưa Sư trưởng, con từ Ba-la-nại đến.

- Vì mục đích gì?

- Vì mục đích học ba tập Vệ-đà và tượng kinh từ Sư trưởng.

- Lành thay, này con thân, ta sẽ dạy cho con. Bò-tát thưa:

- Thưa Sư trưởng, con có công việc khẩn cấp.

Bò-tát báo cho Sư trưởng biết mọi sự việc và thưa:

- Trong một ngày, con đã đi 2000 dặm đến đây. Hãy cho con cơ hội học một đêm nay. Đến ngày thứ ba, sẽ là ngày lễ hội voi rồi. Con sẽ học tất cả qua một bài thôi.

Sau khi thưa vậy, Bò-tát được Sư trưởng bằng lòng, liền rửa đôi chân Sư trưởng, rồi đặt 1000 đồng tiền vàng, đánh lễ Sư trưởng, và ngồi xuống một bên. Bò-tát chăm chú học thuộc lòng cho đến lúc rạng đông, đã xong ba tập Vệ-đà và tượng kinh, rồi hỏi:

- Thưa Sư trưởng, có gì khác nữa không?

Khi được trả lời:

- Này con thân, không có gì khác, tất cả đã xong.

Bò-tát muốn sửa cách dạy của Sư trưởng, liền nói:

- Thưa Sư trưởng, trong quyển sách này, câu kệ ấy đến quá trễ, câu này đọc sai, từ nay về sau thầy phải dạy đệ tử như thế này.

Sau khi sửa sai xong, Bò-tát ăn thật sớm, đánh lễ bậc Sư trưởng, và trong một ngày đi về Ba-la-nại, đánh lễ bà mẹ. Bà mẹ hỏi:

- Này con thân, con đã xong học nghề chưa?

Bò-tát thưa:

- Con đã học xong.

Và Bò-tát làm cho bà mẹ vui lòng. Ngày hôm sau, ngày hội lễ voi được sửa soạn. Khoảng 100 con voi được đem ra sắp hàng, mọi thứ trang sức bằng vàng, cò xí cũng bằng vàng, tất cả được bao phủ với một lưới bằng vàng mịn. Cả sân châu ở cung điện vua cũng được trang hoàng tuyệt đẹp. Các Bà-la-môn nghĩ: “Chúng ta sẽ cử hành lễ voi, tất cả đều được trang sức tốt đẹp”. Vua Susima trang sức rất lộng lẫy rực rỡ ngự đến và truyền cho đem theo các vật dụng làm lễ. Còn Bò-tát trang sức như một hoàng tử với hội chúng của mình vây quanh, đi đến vua và thưa:

- Tâu Đại Vương, có đúng sự thật chăng Ngài chấm dứt truyền thống của gia đình chúng thần và cho các Bà-la-môn khác tổ chức hội lễ voi, và cho họ các thứ trang sức trang bị của voi?

Rồi Bò-tát đọc bài kệ đầu:

Hơn 100 voi toàn đen

Với những ngà trắng bạch,

Bao phủ với lưới vàng,

Thần đều cúng Đại vương!

Hỡi vua Su-si-ma,

Có phải Ngài đã nói,

Ngài có nhớ đến chăng

Quyền lợi tổ tiên thần?

Vua Susima nghe lời Bò-tát, liền thốt lên bài kệ thứ hai:

Hơn 100 voi vàng đen

Với những ngà trắng bạch

Bao phủ với lưới vàng,

Đều thuộc sở hữu ta,

Ta nói, này thanh niên,

Ta cho khanh, cho khanh!

Ta thật có nhớ đến

Quyền lợi tổ tiên khanh.

Rồi Bồ-tát thưa với vua:

- Thưa Đại vương, nếu Đại vương nhớ đến truyền thống của chúng thần, vì sao Ngài bỏ thân một bên và giao cho người khác tổ chức hội lễ voi?

- Nay khanh thân, ta được báo cáo khanh không biết ba tập Vệ-đà và tượng kinh, nên ta cho các Bà-lamôn khác tổ chức lễ hội voi.

- Vậy tâu Đại vương, nếu một vị nào giữa các Bà-la-môn ấy có thể đọc lên một phần của ba tập Vệ-đà và tượng kinh với thân, xin hãy đứng lên. Trong toàn cõi Diêm-phù-đề không một ai khác trừ thân ra có thể biết ba tập Vệ-đà và tượng kinh để tổ chức hội lễ voi.

Như vậy Bồ-tát rống lên tiếng rống con sư tử đáp lời vua! Không một Bà-la-môn nào có thể đứng dậy để địch lại Bồ-tát. Sau khi đòi lại truyền thống gia đình của mình, Bồ-tát liền tổ chức hội lễ voi, rồi mang theo nhiều tài sản và đi về trú xứ của mình.

-ooOoo-

Khi bậc Đạo Sư kể pháp thoại này xong, Ngài thuyết giảng các Sự thật. Sau bài thuyết giảng, một số Tỷ-kheo đặc quả Dự lưu, một số đặc quả Nhất Lai, một số đặc quả Bất Lai, một số đặc quả A-la-hán.

Và Ngài nhận diện Tiền thân:

- Lúc bấy giờ bà mẹ là Mahàmàyà, người cha là Tịnh phạn vương (Suddhodana), người cha là Ananda, vị Sư trưởng có danh tiếng khắp nơi là Xá-lợi-phất (Sàriputta), và thanh niên Bà-la-môn là Ta vậy.

-ooOoo-